

Motion till riksdagen

1987/88:Jo243

av Ingvar Eriksson m. fl. (m)

om jordbruket och miljön

Jordbruket och odlingslandskapet uppfattas som och är i allmänhet en positiv faktor för miljön. Att utnyttja naturens och markens produktionsförmåga är en grundläggande nödvändighet för mänsklig överlevnad och utveckling. Vi hävdar att det går att bruka och vårda men också att bruka och bevara markens produktionsförmåga. Vårt jord- och skogsbruk är det bästa exemplet på det förhållandet. Våra glesbygder ger tack vare ett aktivt lantbruk en levande landsbygd med rika skönhetsupplevelser.

Jord- och skogsbruk med kunniga och ansvarsmedvetna lantbrukare är inte ett miljöhot utan en stor tillgång i arbetet för en levande och rik miljö. Även bland lantbrukarna råder en stark och ökad medvetenhet kring miljöfrågorna. Det är viktigt att målmedvetet arbeta vidare för att minska och eliminera jordbrukets miljöproblem. Genom ökad noggrannhet i gödselhanteringen kan detta ske. Mängden gödsel kan allt bättre anpassas till grödans behov av växtnäring. Samma förhållande gäller också för växtskyddsmedel då man försöker förbättra tekniken och rådgivningen för att inte riskera användning på felaktigt sätt. Rådgivning som baseras på senaste forskningsrön, försöks- och markanalyser kan lägga en än bättre grund för en god odling. Förändringar, på grund av miljöskäl, som framöver eventuellt bör ske i jordbruket och jordbrukspolitiken måste baseras på kunskap, erfarenhet och fakta.

Att bruka och odla mark innebär emellertid risk för vissa förluster av växtnäringssämnen. Läckage från jordbruksmark kan aldrig helt elimineras. Under de tider på året då marken inte är beväxt är risken för växtnäringsläckage till vattendrag och sjöar som störst.

Mycket intressant kunskap om dessa förhållanden håller på att byggas upp kring erfarenheterna av de s. k. Mellbyförsöken på Laholmslätten.

Mellbyförsöken är nu inne på sitt 4:e slutförda resultatår.

Prov på dräneringsvattnet från omfattande provtytor tas två gånger i månaden i mån av avrinning. Vid intensiv avrinning är provtagningen tätare. Dräneringsvattnet analyseras på ammoniumnitrat och totalkväve. Förutom detta tas analyser också på fosfor, total fosfor samt kalium.

Variationen på avrinningsstorleken från marken och tidpunkten på den samma är stor.

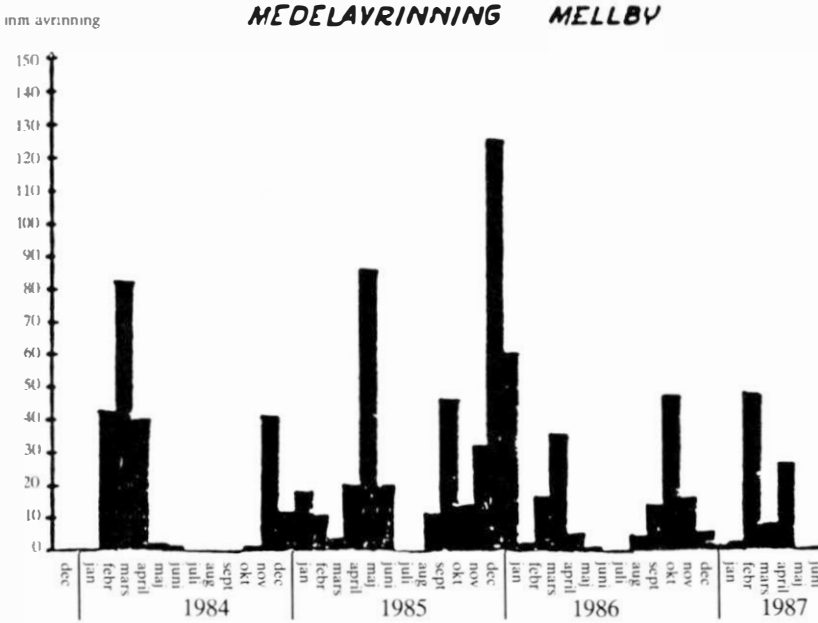
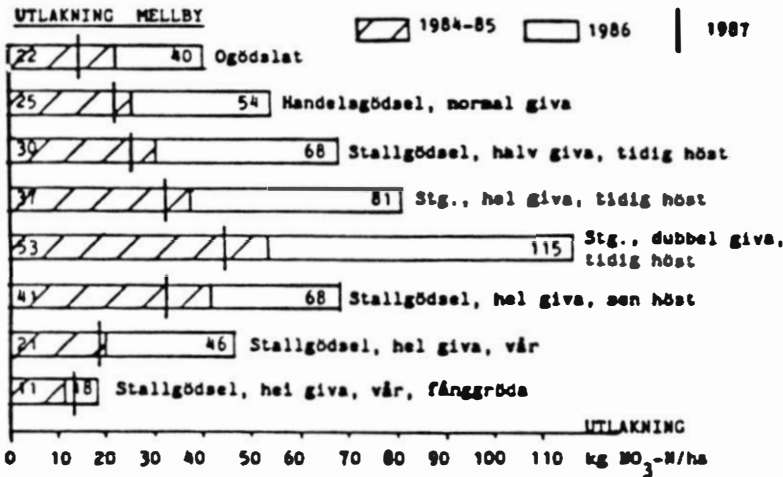
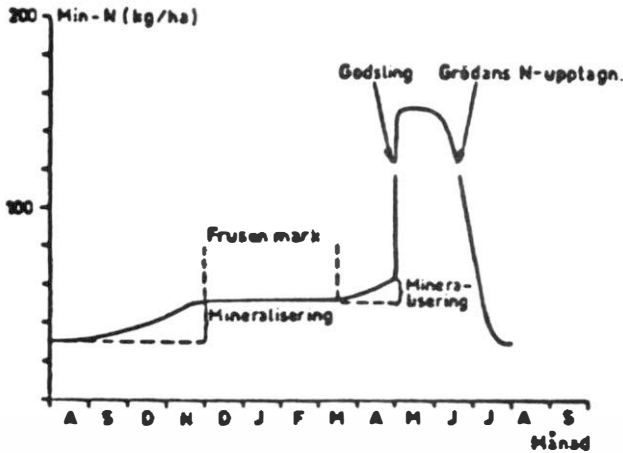

Bild 2. Utlakning Mellby

Streckad stapel skall här illustrera resultatet från 1984/85. Streckad stapel + ofylld stapel symboliserar 1986 samt vertikal linje meddelar 1987 års resultat.

Min-N:s principiella förändringar under ett år med stråsådd. (Brink 1982).

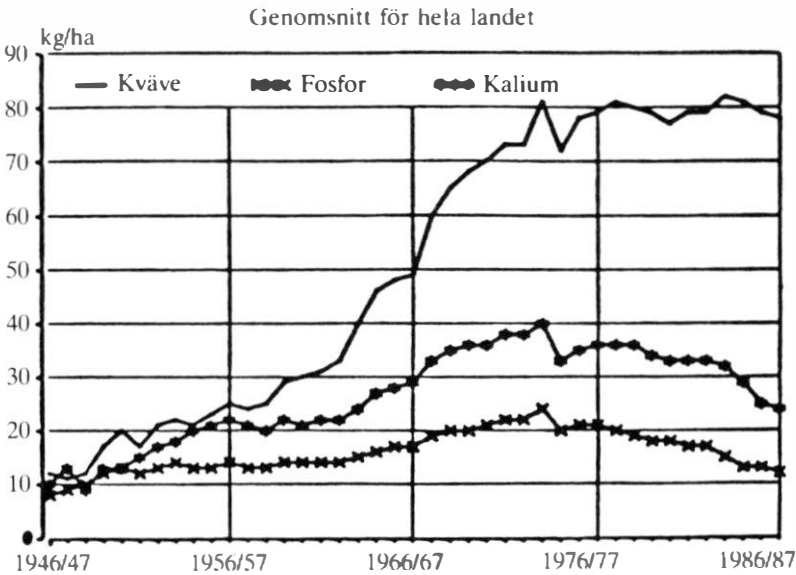
Resultaten av Mellbyförsöken kan sammanfattas i följande punkter:

1. att kunna komma ned till noll i kväveläckage är omöjligt då mineraliseringen från markens eget förråd är en stor leverantör av kväve.
2. att läckaget endast undantagsvis torde ske under vegetationsperioden.
3. att läckaget från ickegödslad men odlad mark är nästan lika stor som från normalgödslad mark (handelsgödsel).
4. att någon minskning av kväveläckaget genom minskning av kvävegivan från optimum knappast kan erhållas.
5. att handelsgödselanvändningen inte är det stora problemet, då den helt övervägande sprids under vegetationsperioden. Läckaget är då normalt mycket lågt.
6. att stallgödselspridning i stora mängder per hektar ger ökade risker för utlakning framför allt vid tidig höstspridning.
7. att spridning vid olika tidpunkter ger olika utlakningsrisker.
8. att det går att minska problemen och minska läckaget genom utökad gödsellagring, bättre odlingsteknik, bättre spridarutrustning för stallgödsel, ökad vårspridning samt förbättrad rådgivning.
9. att höstspridning av stallgödsel utan efterföljande sådd av höstgröda ger stora utlakningsförluster och
10. att storleken av utlakningen bestäms av koncentrationen av nitrat i markvattnet och avrinningsstorleken.

	1975	1982	Förändring 1975-1982
Sverige	86	84	- 2
Danmark	127	147	+ 20
Norge	124	136	+ 12
Finland	75	92	+ 17
Belgien	208	237	+ 29
Holland	533	530	- 3
Storbritannien	152	224	+ 72
Västtyskland	152	196	+ 44
Irland	123	305	+182

Källa: SCB Miljövärden 1985.

Bild 4. Handelsgödselförbrukningen per hektar i jordbruk i Sverige

Moderata samlingspartiet anser det viktigt att anpassa gödselmängden till befintlig spridningsareal och spridning vid lämpliga årstider.

Vi föreslår

att staten skall bidra till byggande av större gödselvårdsanläggningar. Finansiering kan ske genom de medel som hittills inkommit från "göd-selskatten".

att godkännande sker av spridningsavtal för gödsel på annans mark då egen eller arrenderad mark är otillräcklig. Gäller vid enheter som redan godkänts för viss storlek på djurhållningen.

att vid framtida ny-, till- eller ombyggnad inom animalieproduktionen anpassning av djurhållningen sker till brukningsenhetens befintliga spridningsarealer.

Trots det anförda måste en satsning på ytterligare kunskapsuppbyggnad ske. Den bör framöver kunna ge än bättre underlag för rekommendationer om gödselmängder, spridningstidpunkt, läckagerisker etc. Spridning av slam från reningsverk på åkermark har under senare år på goda grunder starkt ifrågasatts. Slam från tätorter med obetydlig industri är i allmänhet ett gott gödselmedel medan slam från tätorter med stor industriverksamhet kan innehålla betydande mängder med skadliga ämnen. Skärpta regler för användning på åkermark måste komma till stånd och i fall där slammet innehåller ämnen som skadar mark och grödor måste spridningen stoppas helt.

Bekämpningsmedelsrester i vattendrag kan bero på olyckshändelser i samband med påfyllning av lantbrukssprutor, felaktig sprutrengöring eller vindavdrift vid besprutning. Fyllning av lantbrukssprutor direkt från sjöar, vattendrag och brunnar bör förbjudas.

Plantering av skog i närheten av sjöar och vattendrag bör stimuleras. Ofta förekommer där svårbrukade arealer med risk för dubbelgödning och dubbelbesprutning. För att minska skador på miljön vore därför skogsplantering en bra åtgärd.

Tungmetallen kadmium i spannmål har ökat. Kadmium i gödselmedel och slam måste minska. Samma gäller för det luftburna kadmium som bildas vid förbränning. Svensktillverkade gödselmedel med låga eller inga kadmiumhalter finns emellertid i dag att tillgå och bör därför användas.

Friska och starka grödor erhålles genom en allsidig och väl avvägd tillförsel av växtnäringsämnen och ett behovsanpassat växtskydd. Brist av ett ämne i marken eller angrepp av växtsjukdom eller insekter kan få förödande konsekvenser för miljön och livsmedelskvaliteten. En drabbad gröda tar ej upp näring på normalt sätt och då kan i marken frigjorda ämnen genom läckage komma att skada miljön. Sjuka och skadade växter kan innehålla naturligt alstrade farliga gifter som kan överföras till våra livsmedel.

Livsmedelskontrollen är mycket viktig. Det måste ur såväl producent- som konsumentsynpunkt ställas samma höga krav på livsmedel oavsett om de producerats i Sverige eller utomlands. Konkurrens på lika villkor länder emellan måste även gälla livsmedelsproduktionen i miljöperspektivet: odlingsmetoder, lagringsbehandling, färskhet m. m.

Hemställen

Med anledning av vad som anförts hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om stimulanser för byggande av större och bättre gödselvårdsanläggningar.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arealanpassad djurproduktion.
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att erfarenheterna från Mellbyförsöken används för ytterligare kunskapsupphyggnad och breddad rådgivning.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av rådgivning och rekommendation om gödselmängden och spridningstidpunkt,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av skärpta regler för spridning av slam på åkermark,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skogsplantering i närheten av sjöar och vattendrag,

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om förbud mot påfyllning av lantbrukssprutor direkt ur sjöar, vattendrag och brunnar,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om neutralitet vad gäller produktionen mellan inhemska och importerade livsmedel.

Stockholm den 25 januari 1988

Ingvar Eriksson (m)

Sven Eric Lorentzon (m)

Arne Svensson (m)

Karl-Gösta Svensson (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Sven Munke (m)